

תשפ"ג

זכר מעמד הקהל

”הקהל את־העם האנשים והנשים”
וְהַטֵּף ...”

כתיבה ועריכה : אסתר חטב וצביה בר שלום

"הקהל"

אֶת־הָעַם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף

וְגֵרָךְ אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֶיךָ

לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ

וַיֵּרְאוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם

וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת

אֶת־כָּל־דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת"

דברים ל"א, י"ב

מעמד הקהל הוא אירוע רב רושם, במראה, בקולות ובהתקהלות, זהו אירוע מיוחד שמרחש פעם בשבע שנים, ההתכנסות הגדולה, המפגש, הקהל הגדול יש לו ערך וחשיבות כפולה ומכפלת לאחר הפירוד והניתוק של שנות הקורונה.

מעמד הקהל מזכיר באופיו את קבלת התורה. יש בכך זיכרון למעמד הר סיני. מגמתו להורות את עיקרי המצוות בפני המוני המתקהלים, וליצור אוירה והשפעה רוחנית מתאימה. מעמד הקהל היה מעמד רב רושם, ועורר חוויות גדולות שהכשירו את הלבבות לקבלת התורה. המשמעות הלימודית החינוכית של המעמד מודגשים בתורה ואצל חז"ל.

מי שהשתתפה במעמדי הקהל לפני 7 שנים, 14 שנה... בוודאי זוכרת את ההתרגשות והתכונה בקרב כל המשתתפים-האנשים הנשים והטף, להיות חלק ממעמד מרשים של קריאת התורה ברוב עם בליווי החצוצרות והשופרות. זוהי דרך לאחד את הציבור דרך חוויה משותפת ומרגשת כפי שהודגש בפסוק: "ויהי בישורון מלך, בהתאסף ראשי עם. יחד שבטי ישראל" (דברים לג,ה) מזמינה אתכן להתכונן לקראת שנת ההקהל הבאה עלינו לטובה וליצור מעמדים בכל רחבי הארץ.

אסתר חטב

מפקחת ארצית גני ילדים חמ"ד

מקורה של מצוות הקהל

ספר בדברים, ל"א, י-י"ג

"וַיֵּצֵא מֹשֶׁה, אוֹתָם לֵאמֹר: **מִקֵּץ שִׁבְעַ שָׁנִים, בְּמַעַד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה-- בְּחַג הַסִּפּוֹת . בָּבוֹא כָל-יִשְׂרָאֵל, לִרְאוֹת אֶת-פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ, בְּמָקוֹם, אֲשֶׁר יִבְחַר: תִּקְרָא אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת, נֶגֶד כָּל-יִשְׂרָאֵל--בְּאָזְנֵיהֶם . הִקְהַל אֶת-הָעָם, הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף, וְגֵרְךָ, אֲשֶׁר בְּשַׁעְרֶיךָ--לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ, וַיִּרְאוּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת, אֶת-כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת . וּבְנִיחָם אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּ, יִשְׁמְעוּ וְלִמְדוּ--לִירְאָה, אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כָּל-הַיָּמִים, אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל-הָאָדָמָה, אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת-הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה, לְרִשְׁתָּהּ. "**

רכיבי המצוה

מועד – "מִקֵּץ שִׁבְעַ שָׁנִים, בְּמַעַד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה-- בְּחַג הַסִּפּוֹת..."

מקום – "בְּמָקוֹם, אֲשֶׁר יִבְחַר..."

משתתפים - "בָּבוֹא כָל-יִשְׂרָאֵל... הִקְהַל אֶת-הָעָם, הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף, וְגֵרְךָ..."

ההתרחשות במעמד – "תִּקְרָא אֶת-הַתּוֹרָה הַזֹּאת..."

מטרה – "לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ, וַיִּרְאוּ אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם, וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת, אֶת-

כָּל-דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת . וּבְנִיחָם אֲשֶׁר לֹא-יָדְעוּ, יִשְׁמְעוּ וְלִמְדוּ--לִירְאָה, אֶת-יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: כָּל-הַיָּמִים, אֲשֶׁר אַתֶּם חַיִּים עַל-הָאָדָמָה, אֲשֶׁר אַתֶּם עֹבְרִים אֶת-הַיַּרְדֵּן שָׁמָּה, לְרִשְׁתָּהּ. "

הקהל בזמן בית המקדש

לאור מעמד מצוות הקהל כמעמד רב רושם שמשאיר את חותמו לאורך ימים ושנים, מפתיע מאד לגלות שבתנ"ך כולו לא מצאנו אפילו תיאור אחד של מעמד הקהל.

אמנם לא נוכל להסיק מכאן שיהודים לאורך כל הדורות לא קיימו מצווה זו מהתורה, שכן מצאנו בחז"ל התייחסויות לקיום מעמד הקהל לאורך בית ראשון ושני. אמנם גם בחז"ל מפתיע לגלות התייחסויות בודדות בלבד.

קיום מעמד הקהל בבית ראשון אצל רחבעם (ירושלמי עבודה זרה א, א; סנהדרין קא:), ובשלהי בית שני, כשאגריפס המלך עומד בראש המעמד (משנה סוטה ז, ח), וכן מעמד נוסף בו נכח ר' טרפון (ירושלמי מגילה א, י; ירושלמי הוריות ג, ב).

זכר להקהל'

קיומה של מצוות הקהל בשלמותה דורש שני מרכיבים לאומיים משמעותיים :

בית מקדש ומלך ישראל.

משום כך, מיד עם חורבן בית המקדש השני, בהיעדר שני מרכיבים אלו – נפסקה מצוות הקהל מחיי האומה.

- העיסוק הראשוני בעניין עשיית 'זכר להקהל' מיוחס לאדר"ת (הרב אליהו דוד רבינוביץ' תאומים, חותנו של הראי"ה קוק). לפני כמאה וארבעים שנים (מוצאי שנת השמיטה ה'תרל"ה – 1875), עוד בהיותו רב בליטא, דרש לקיים 'זכר למצוות הקהל' כשם שנהגו לעשות זאת במצוות אחרות שנהגו במקדש בהן עושים זכר למקדש.
- ארבע עשרה שנים מאוחר יותר (מוצאי שנת השמיטה ה'תרמ"ט - 1889), הוציא האדר"ת קונטרס ובו קריאה מעשית לרבני קהילות, לדרוש בשבת חול המועד סוכות על מצווה זו. על אף פעולותיו הרבות של האדר"ת להנחלת מצווה זו, וחרף התמיכה הרחבה שזכה לה בקרב הרבנים בתקופתו, עדיין לא היה מי שייקח על עצמו את הביצוע של מעמד 'זכר להקהל', עד מוצאי שנת השמיטה, בתחילת שנת ה'תש"ו (סוף שנת 1945).
- בחול המועד סוכות ה'תש"ו, יצא לפועל המעמד הראשון של 'זכר להקהל' שאורגן על ידי ד"ר שמואל זנוויל כהנא (שז"ך) מטעם המרכז לתרבות של הפועל המזרחי. מתל אביב יצאה רכבת מיוחדת בשעת בוקר מוקדמת, וההמונים התכנסו ובאו לבית הכנסת 'ישורון', שהיווה מרכז רוחני חשוב בישוב המתחדש. המעמד היה מרגש ביותר והשתתפו בו הרבנים הראשיים דאז, אישי ציבור ונכבדי הישוב.
- הרב הראשי הרב יצחק הלוי הרצוג קרא את פרשת המלך מן החומש ומשם יצאו ההמונים בצעדה, כשבראשם הרבנים הראשיים, אל הכותל המערבי, שם המשיך המעמד בתפילה ובקריאת פרקי תהלים.
- בשנים הראשונות שלאחר קום המדינה התקיים המעמד בכל פעם במקום אחר בירושלים אך מאז שחרורה של העיר, בשנת ה'תשכ"ז – 1967, הועתק מקום המעמד לרחבת הכותל המערבי.

כיצד קיימו את מצוות הקהל להלכה?

בהגיע זמן מצוות הקהל, היו הכהנים תוקעים בחצוצרות. כל העם היו מתאספים ונקהלים. העם הרב עמד על רגליו, ההורים נשאו את ילדיהם על כתפיהם, המלך עמד על בימת עץ גדולה בעזרת הנשים, לפני שהחל לקרוא ברכ "ברכת שהחיינו", לאחר מכן הקריא המלך בלשון הקודש מספר פסוקים מספר דברים בתוספת הסברים, פרשנות ודרשות שלו עצמו, ושל חכמים של אותם ימים.

הפסוקים אותם הקריא המלך במעמד הקהל

- פרשת "שמע ישראל" - ספר דברים א', א' עד ספר דברים ו', ט'
- פרשת "והיה אם שמוע" - ספר דברים י"א, י"ג-כ"א
- פרשת "כי תבוא" מפרשת המעשרות עד סוף פרשת ברכות וקללות - ספר דברים כ"ו, א' עד ספר דברים כ"ח, ס"ט

החייבים במצוות הקהל

"...הקהל את-העם, האנשים והנשים והטף, וגרד..."

- הנשים חייבות בהקהל, ואף על פי שזו מצוות עשה שהזמן גרמה שהנשים פטורות מהן, בהקהל חייבה אותן התורה בפירוש.
- מצווים אנו להביא אף את הטף להקהל. נשים באות לשמוע, טף למה הם באים? כדי ליתן שכר למביאייהם.
- הגר אשר בשעריך חוייב במצוות הקהל, הוא גר צדק. ואף על פי שהגר אין לו קרקע מארץ ישראל, וכל שאין לו קרקע פטור מהקהל, אלא שריבתה התורה את הגר לחייבו.

טעמי המצוות

חינוך דרך חוויה משמעותית מעמד הקהל מזכיר באופיו ובצורתו את קבלת התורה, בכך יש זיכרון למעמד הר סיני, מגמתו הייתה להורות את עיקרי המצוות בפני המוני המתקהלים, ליצור אוירה והשפעה רוחנית מתאימה. מעמד הקהל היה מעמד רב רושם ועורר חוויות גדולות שהכשירו את הלבבות לקבלת התורה.

המשמעות הלימודית החינוכית של המעמד מודגשים בתורה ואצל חז"ל. איחוד הציבור דרך חוויה משותפת התקהלות הגדולה של אנשים, נשים וטף אל העזרה. כינוסם בנוכחות המלך וראשי העם - שימשו גורם חברתי שאיחד את הציבור כולו, את השבטים ובתי-האב השונים לעם אחד, כפי שהודגש בפסוק: "יהי בישרון מלך, בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל" (דברים לג, ה).

מועד מעמד הקהל

הזמן של הקהל מפורש בתורה : מקץ שבע שנים ממועד שנת השמיטה בחג הסוכות.

בבוא כל ישראל, בעת שעולי רגל רבים עלו לבית המקדש לאחר שהתבואה נאספה, והעולים כבר לא דאגו לגורל גידוליהם. ולמדים מכך שהוא מהתחלת המועד, והוא תחילת ימי חולו של מועד של שנה שמינית.

מדוע בסיום שנת השמיטה?

ראב"ע סבור שמעמד כזה של השראה רוחנית גבוהה צריך להיות חגיגי במידה יתרה. מעמד חשוב כזה דורש לדעתו הכשרה נפשית והכנה רוחנית. בשנת השמיטה הקדיש הציבור את זמנו ללימוד וקודש, אחרי שנה של הכנה והתעלות רוחנית מוכן הציבור למעמד המיוחד - מעמד הקהל.

מעמד הקהל בגן

בפרשת 'וילך' (דברים לא, י-יג) מתואר מעמד מיוחד: מדי שבע שנים, בשנה שלאחר השמיטה, מתקיים בחג הסוכות מעד הקהל. נספר לילדים על מעמד מיוחד זה באופן שיעביר את ההתכוננות וההתרגשות הגבוהה לקראת המעמד ובהשתתפות בו. מעמד שכל העם "האנשים, הנשים והטף וגרך אשר השעריך" – נאספים בבית המקדש ושותפים לו.

- לפני השיח על מעמד הקהל כדאי לתת רקע קצר על מצות עלייה לרגל, מתי התקיימה, לעמוד על ההבדלים בין התקופה בה אנו חיים לתקופה בה עלו לבית המקדש, לספר על הקשיים שחוו העולים לירושלים, לעמוד על ההבדלים בתקשורת - העברת הודעות ומסרים אז והיום.
- ההבדלים בכלי התחבורה בימינו ובאותם ימים רחוקים, כדאי לציין את העובדה שהדרך ארכה ימים רבים, לא היו מכוניות רכבות או מטוסים...

דְּבַרְתָּ בָּם

נלמד את הילדים על "מעמד הקהל".
נקרא בקול רם מתוך חומש דברים את פסוקים י-יג, פרק ל"א
נסביר שמצות הקהל מופיעה בתורה וננסה להבינה.

נתייחס להיבטים הבאים בשיח אודות המצווה:

- מתי מקיימים את מצוות הקהל?
- היכן מקיימים אותה?
- מי המשתתפים בה?
- מה קורה במעמד הקהל?
- מה מטרת ההתקהלות?

הרחבה והעמקה

- **שפה** : נתייחס למושג 'הקהל' שממנו נגזרת המילה 'קהל'. היכן יש קהל? מדוע הקהל מתקהל (נאסף) יחדיו?
נבחין מי נוכח בקהל ומה משמעות הגדרת הנוכחים (אנשים, נשים, טף, גר)
- **מתמטיקה** : נתייחס למספר 7 ונתחבר לשנה השביעית. נספור ונמנה עד 7.
נתקדם בסדרות של 7 במשחק מסלול
ניתן לשחק את המשחק '7 בוס' (הילדים מוסרים כדור זה לזה תוך כדי מניה מ-7 ו-1 והילד שמקבל את הכדור לאחר זה שאומר 7, יאמר הקהל).
- **יצרנות** : אפשר ליצור בצוותא קולאז' של דמויות ה"נקהלים", באמצעות, ציור, צילומי ילדי הגן, כיור דמויות מפלסטלינה.
ניתן לייצר מייצג תלת מימדי מחומרים שונים, הממחיש את המעמד.
- **דרמה** : ניתן להמחז את סיפור ההתקהלות, חלק מהילדים יכולים להיות עולי הרגל, להרכיב בובות על כתפיהם. ילדים אחרים יכולים להציג את הכהנים התוקעים בחצוצרות ומכנסים את העולים לבית המקדש.
- **מוסיקה** : נשיר פסוקים מולחנים הקשורים להוצאת והכנסת ספר תורה : "ויהי בנסוע הארון..." "קומה ה'..." "כי מציון..."
נלמד את הפיוטים : "מה נאוו עלי" "נרדי נתן ריחו"
בקישור : בואו לגני – רשימת הפיוטים

מעמד 'זכר להקהל'

ברוב עם הדרת מלך

טקס מעמד 'זכר להקהל' ברוב עם הוא טקס חגיגי בנראות ובתוכן המהווה חווית לימוד משמעותית, חוויה הנחקקת בנפשם של ילדי הגן השותפים ומהווה מצע עשיר להמשך התפתחותם הרוחנית אף אם הילדים אינם מבינים את כל הנאמר במעמד, הם מושפעים מהדרת הכבוד הניתנת לתורה. השתתפות פעילה של הילדים תורמת להעצמת החוויה ולהטמעתה.

מומלץ לחגוג את מעמד 'זכר להקהל' בשיתוף עם גנים נוספים בלבוש חגיגי שירה וריקודים. חשוב מאוד **תכנון הטקס** וקביעת חלוקת תפקידים לקידומו. איתור מקום ראוי, משאבים, הזמנת אורחים, נראות הסביבה, לבוש הילדים, אביזרים וחשוב ביותר, תוכן איכותי חוויתי ומשמעותי.

על מנת שהטקס יהיה מרהיב, כדאי להקדיש **לנראות הטקס** תשומת לב רבה: קישוט הבמה, התלבשות שילבשו האנשים או הילדים שייצגו את המלך והכוהן הגדול ושאר הפרטים. גם לעניין המוסיקלי כדאי לתת שימת לב בכך על ידי ייצוג רב של תוקעים בשופרות ובחצוצרות.

מטרת הטקס היא ליצור שחזור של מעמד הר-סיני שמשולבים בו התרוממות רוח, אהבת התורה לכלל ישראל וחיבור בין מבוגרים לילדים, על מנת ליצור חוויה לימודית משמעותית מומלץ לתכנן טקס רב רושם שיטביע את חותמו.

שותפים לטקס מן הקהילה יתרמו לחיבור קשרי גן וקהילה. ניתן להזמין מבוגרים כי "יש שכר למביאייהם", מבוגרים יכולים להיות הורים, סבים וסבתות, זקנים מבית אבות סמוך וכדו'. כמו כן אפשר לשתף חבורות נוספות כמו: תלמידי ישיבה, מכינת נוער. רצוי להזמין את רבh vevhku ונציגי הציבור כדי שיטלו חלק פעיל בהתרחשות. כדאי להוציא **מכתב להורים** המסביר את מהות המעמד וכן **הזמנה** למעמד זה.

כדאי לאתר נגנים שיתקעו בחצוצרות / שופרות. אפשר לבקש מרב השכונה / רב הקהילה או לחילופין מאחד האבות בגן להקריא חלק מהפסוקים שנאמרו במעמד הקהל בבית המקדש ולבקש מהילדים לחזור עליהם בקול.

הקהל תשע"ז גני ילדים חמ"ד בעיר ירושלים

הצעה לטקס הקהל

להלן הצעה לטקס הקהל שנעשה בשנים הקודמות, מומלץ לעשות התאמה לאוכלוסיית המקום.

היכוננו למעמד "זכר למצוות הקהל"

בשנה השמינית לאחר שנת השמיטה התאספו כולם ברוב עם, הנשים והטף ועלו לירושלים למעמד הקהל. אף אנו ילדים, ילדות, הורים וגננות, נתאסף יחדיו בתום שנת השבע, לקיים את המעמד: זכר למצוות הקהל.

מהלך הטקס

ברקע: שירי תורה, ירושלים ובית המקדש

פתיחה - תקיעה בחצוצרות

- דברי פתיחה של הרב
- ברכה ושיר "שהחיינו"
- שיר - אדיר הוא
- פרק קכ"ב בתהילים
- המנחה מספרת לילדים על מצוות הקהל באופן חוויתי
- הזמנת נציג עם ספר תורה
- תקיעה בשופרות
- טקס הוצאת ספר תורה:
  - ויהי בנסוע
  - קומה ה'...
  - כי מציון...
- הובלת הספר בין כל הילדים כשמאחור מלווים את הספר נציגי הגנים עטופים בטליתות קטנות ונושאים ספרי תורה קטנים
- העברת ספר התורה מיד ליד (רבנים, ראש מועצה וכו') אפשר לאמר מכובד להעביר את ספר התורה או מוזמן להעביר את ספר התורה
- קריאה בתורה: פרשה ראשונה ושנייה של שמע ופרשת הברכות "ברוך אתה בעיר, ברוך אתה בשדה.
- שיר - אבינו שבשמיים
- ברכת הנערים כשכל ילדי הגנים תחת טליתות
- "אני מאמין"

- התקווה"
- סיום – "ויהי רצון שמעמד זה יהיה במהירה בימינו בבית המקדש ולא רק כזכר!"

רעיונות נוספים:

- להזמין ילדי גן שיודעים לתקוע בשופר.
- להזמין ילדים כהנים (הלבושים בבגדי כהן גדול) לברך את כולם.
- להזמין נציגים לקריאת פסוקים: שמע, ברוך שם כבוד, ה' מלך, ה' הוא האלוקים.

"מִקֶּחַ שֶׁבַע שָׁנִים בְּמַעַד שְׁנַת הַשְּׁמִטָּה... תִּקְרָא אֶת הַתּוֹרָה הַזֹּאת... הַקֹּהֵל אֶת הָעָם הָאֲנָשִׁים וְהַנְּשִׁים וְהַטָּף... לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וּלְמַעַן יִלְמְדוּ... וְשָׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאתִי (דברים לאי)

הקהל תשע"ז גני ילדים חמ"ד מודיעין

מסרים חינוכיים שניתן ללמוד מקיומו של מעמד זה:

שחזור מעמד הר-סיני: במעמד זה שבו נמצאים כל ישראל, גברים, נשים וטף, אנו שבים ונוכרים במתן תורה, שבו כל עם ישראל (כולל הנשמות שלנו) היו וקיבלו את התורה מה'.

התורה שייכת לכולם: מעמד הקהל נעשה לאחר שנת שמיטה, שנה שבה כל העובדים (חקלאים) נחים ויושבים לעסוק בתורה. כסיום לשנה זו יש מעמד מרשים בהשתתפות כל הקהל, בזה אנחנו מבטאים שהתורה נמצאת לא רק אצל אלו שכל השנים יושבים בבית המדרש, אלא אצל כולם וגם מי שעובד כל היום מחוייב לקבוע עיתים לתורה, מי יותר ומי פחות. רמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק א' הלכה ח' "כל איש מישראל חייב בתלמוד תורה בין עני בין עשיר בין שלם בגופו בין בעל יסורין בין בחור בין שהיה זקן גדול שתשש כוחו אפילו היה עני המתפרנס מן הצדקה ומחזור על הפתחים ואפילו בעל אישה ובנים חייב לקבוע לו זמן לתלמוד תורה ביום ובלילה שנאמר והגית בו יומם ולילה". הלכה ח' גדולי חכמי ישראל היו מהן חוטבי עצים ומהן שואבי מים ומהן סומים ואף על פי כן היו עוסקין בתלמוד תורה ביום ובלילה והם מעתיקי השמועה איש מפי איש מפי משה רבינו.

לימוד תורה של ילדים: חשיבות מרובה יש ללימוד התורה של תינוקות בית רבן, גם אם אינם מבינים את מה שנאמר במעמד עצם החוויה והכבוד שהם רואים נותנים לתורה ודאי שישפיעו על הקטנים.

סרטוני מעמד זכר להקהל חמ"ד

מעמד הקהל גני חמ"ד מחוז מנח"י בעיר ירושלים.

<https://www.youtube.com/watch?v=pfkUfLbyDMM>

מעמד זכר להקהל ילדי גני חמ"ד רעננה

<https://www.youtube.com/watch?v=bYyg-Lv1BiM>

מעמד הקהל ילדי גני חמ"ד יד בנימין

https://www.youtube.com/watch?v=xU_cexTyjCY

סרטון הקהל בגני חמ"ד כנס מדריכות

<https://mail.google.com/mail/u/0/?ogbl#inbox/QgrcJHrtwztWrbMpvDSKJ>

[VNxMTwKhqvfGQG?projector=1](https://mail.google.com/mail/u/0/?ogbl#inbox/QgrcJHrtwztWrbMpvDSKJVNxMTwKhqvfGQG?projector=1)

שירי הקהל

שמחה פרידמן ועמי כהן ותזמורתו

<https://www.youtube.com/watch?v=8JUBSMmpo7E>

קליפ מעמד הקהל תשע"ו תלמוד תורה חברון מקהלת "פרחי ברקאי"

<https://www.youtube.com/watch?v=Pbs939pcBu0>

מקורות:

אתר מנהל החינוך הדתי. מצוות הקהל.

<https://edu.gov.il/sites/Hemed/professions/atptach/Pages/hakhel.aspx>

טרגין, א. "קהל ה'" מבט מאיר ומעמיק על מצוות הקהל. מנהל החינוך הדתי. משרד החינוך.

<https://meyda.education.gov.il/files/hemed/hakel4.pdf>

הקהל. מקורות ופרקי הדרכה למורה. (1979) משרד החינוך והתרבות, מנהל החינוך הדתי. נדלה מתוך: דעת. לימודי יהדות ורוח, מכללת הרצוג.

<https://www.daat.ac.il/daat/toshba/halacha/hakhel2-2.htm>

סמט, א. "הקהל" עיונים בפרשת השבוע כרך ב', סדרה שניה, הוצאת מעלות, ירושלים תשס"ד נדלה מתוך: דעת. לימודי יהדות ורוח, מכללת הרצוג.

<https://www.daat.ac.il/he-il/tanach/parashat-shavua/%D7%A2%D7%99%D7%95%D7%A0%D7%99%D7%9D-%D7%91%D7%A4%D7%A8%D7%A9%D7%AA-%D7%94%D7%A9%D7%91%D7%95%D7%A2-%D7%94%D7%A8%D7%91-%D7%90%D7%9C%D7%97%D7%A0%D7%9F-%D7%A1%D7%9E%D7%98-%D7%A1%D7%93%D7%A8%D7%94-%D7%A9%D7%A0%D7%99%D7%94/dvarim/vayeleh.htm>